

Станіслав КОНАК – сучасний український поет, журналіст, член Національної спілки письменників України та Національної спілки журналістів України. Народився 6 грудня 1937 року в селищі Братському Миколаївської (тоді Одеської) області в родині службовців. 1968 року закінчив літературний факультет Таганрозького педінституту. Працював у багатьох газетах на Миколаївщині. Від квітня 1972 року мешкає в Одесі, майже весь час віддає журналістській роботі в газеті «Чорноморська комуна» (нині «Чорноморські новини»).

Автор поетичних збірок «Вогонь», «До отчого дому», «Несподівана осінь», «Вербляниця», «Вербовая свирель», «Тій, що годує чайок», поем-симфонії «Бетховен», збірки «Вода незабуття», книги поезій «Дух України», двотомника вибраних поезій «Прогулянка світом» та ін. Чимало добірок поезій Станіслава Конака публікувались у журналах «Радуга», «Ранок», «Дніпро», «Україна», «Прапор» (тепер «Березіль»), «Київ», «Вітчизна», «Дзвін», «Бористен», «Літературна Одеса», «Море», газеті «Літературна Україна», колективних збірниках тощо.

* * *

Слова звичайні – то не скарби, ні...
Тих скарбів людство бачило немало,
Та скільки їх змертвіло у вогні
І скільки їх забулось і пропало...

А добре слово кожен день живе
І жде терпляче слухної години...
Воно почує – серце хай позве –
Найменші порухи в душі людини.

Ввійде, мов злива на сухі поля,
Підніме все правдиве, чисте, суще,
Відкине все пусте й скороминуще
Ще й усміхнеться, мовби немовля...

Щасливець той, хто вміє розділять
Це вічне сонце – крапельку на брата...
Слова хороші у душі не сплять,
Та як буває важко їх сказати...

28 серпня 1977 р., м. Одеса

ПРОЩАННЯ

В тишині твоїх кіс,
що охоплені цвітом багряним,
Я осінню мелодію чую
свою і твою...
Ти мовчиш. І не плачеш,
у пурпур пекучий убрана.
Заспокійливо голову обійняла мою...
Все забуто...
І світ прихилився до серця
дитинно.
По душі струменить
тихоплинна і світла жура...
Проводжать мене вийшла з тобою
уся Україна.
Часу поїзд прибув.
І прощатись настала пора...
Маю вищий наказ.
Маю мудру пораду народу.
Проти серця – депеша, що зрине зі мною
в світи,
Де я мушу істотам
поки що незнаного роду
Нашу гідність людську,
нашу силу й красу довести...
Вірчій грамоті там,
може, спершу, гляди,
й не повірять...
Лазер думки мене
перетрусить від чуба й до п'ят.
«Так, це справді людина... З планети,
здається, чотири...
Втім, тепер вона числиться в нас
вже під номером п'ять...»
«Так, ви славні істоти, –
чемненько господарі скажуть. –
Ви у всьому нам рівні.
І все-таки щось у вас є,
Чого розум наш точний
не може збагнути і вразить...»
...І тоді їм засяє
омудрене серце моє...
...Я про тебе повім
і про землю у цвіті багрянім,
Про осінню мелодію серця –
твою і мою...

І тоді вони всі –
в знак святого земного прощання, –
Як закоханий люд,
на коліна усі постають...

20 жовтня 1977 р., м. Одеса

КАВУНИ

Сказання

Присвячується

Семену Максимовичу Криволапову –
одному з перших голів колгоспів
у Братському районі на Миколаївщині

Отож про кавуни.

Хоча вони
По темі наче й нижчі, ніж ракети,
Чи синхрофазотрони, чи комети...
Але, пробачте, я – про кавуни...

...Село гуло, як вулик навесні...
Мов бджоли в холод, дружно люди мерли...
Ні мірки хліба, ані кварта меду.
Для діточок – пилиночки на дні...

То був жахний, колгоспний перший рік.
І голова – опухлий, синій, лютий –
В старій шинелі зранку йшов між люди.
Просив, кричав... і сіяв чоловік.

В ту ніч, коли безвихідь і відчай
Його тримали вже в страшній облозі,
Старий Данило виріс на порозі,
Мов Саваоф: «Ну, запроси на чай...»

На дідові полатані штани,
Стара шинель, сорочечка до ладу...
«Посій, Семене, – каже, – на леваді,
Що за ставком, херсонські кавуни...»

Як майський грім, сміявся голова...
І вже старого пойняла обида.
Та сміх немов розтав: «Пробачте, діду...
Я зважу ваші золоті слова...»

...До гибелі зросло тих кавунів...
Таких багатирів не те в районі,
В республіці – на всім її осонні –
Ні з прадідів не знали, ні з дідів...

...І рік колгосп, немов трава з води.
В зерні і в сонці піднімались діти.
Відкрились їм безмежні далі світу
І душ людських непізнані світи...

Вже їхні діти гарні, як вони,
Вже дожили до певного моменту,
Коли минуле ближче до легенди,
Як це сказання ось – про кавуни...

Візьми кавун. Хіба не чуєш ти,
Як в ньому серце сонячне тріпоче,
Немов пробити оболонку хоче
І все теплом багряним освітить?..

23 листопада 1977 р., м. Одеса

ШЛЯХ СОНЦЯ

*...І не названо сонце, але його могутність
поміж нами, і море на світанку,
немов погорда духу.*

Сен-Жон Перс

Ти, що нечутно торкаєш віолончельну струну
поблідлого від напруги місяця, – а зблід він
від невтолимого потягу до зірок
і до текучо-похмурого кришталю,
що погойдуеться
велетенськими хвилями в розмито-цнотливих
вигинах
тіла землі, – ти уриваєш той
первісний солод – звук віолончелі;
і засновуєш у близькій і далекій світі
свій потужний бджільник.

Ти пускаєш на землю стріли золотого меду,
настояного на звуках живих і померлих квітів,
прискаєш стрілами – немов лихий і розумний
Тамерлан у розгублене військо Баязета
Блискавичного під Ангорою; виграєш ними
у просторі – мовби то іскри в ясних багаттях
танцюючих пітекантропів, – багрянієш, мов квіти
крові, що сумно цвітуть на поблідлих коралях
загиблого в бою воїна;
і на кінці кожної з твоїх життєдайних
і водночас отруєних стріл – бджоли життя.

Вони – невисипущі і вічні – проколюють темне шатро;
і чорні атласні галузки темряви – мов умираючі душі
чарівничої ночі – розповзаються й тануть, як дим,
що зникає в безвітря;

Вже бджоли твої познімали маски ночі
з усього суцього;
напилися з квіту земного роси; упилися терпкою
білизною (жовтизною, чорнотою) розпуки –
о найживіші троянди! – жіночих грудей, що
ненароком уві сні вирвалися із теплої неволі ковдри;
вони пробігли по ніжних персиках дитячих щік,
граючись безкінечними формами і барвами
першородних вій, вуст, носиків і брівок;
вони погойднули жорстке волосся задубілих
у праці рук, пестячи спокійний подих голосистих,
мов ковальський міх, грудей чоловіків;

Вони поламали нетривкі, мов стара рогівка,
сни жорстоких, ділових людей,
котрим ніколи не сниться золотий мед,
а тільки золото – кожного разу
солодкі бджоли нагадують їм про смерть.

Ти – могутнє – піднімаєш, нарешті, усе і всіх.
І просинаємось ми – хто від болю, хто від радощів,
хто від страху, а хто просто для того,
щоб подати тобі теплу, невинну долоню.
Рука Природи тріпоче у твоїй руці, мов благаючі
пальці нареченої.

Прояснені води і скелі, живі світлотіні трав і дерев,
запалені тобою пристрасті і турботи
ув очах, руках, бурхаючих жилах рік буття.
Незбагненне, як море, світанкове обличчя світу!

Страшне і прекрасне, погордливе і
спокійне, мов синя мелодія,
що лється з дитячих очей, –
той далекий відгук віолончелі світу, що
ледь долітає з безодні неокрайого неба.

...І не хочеться думати про урагани і хмари, які
тільки на мить – але яку страшну! –
ховають тебе – всюдисуще –
від наших нескінченних, як життя, – прохолодно
свіжих, неситимих, шалених, колючих,
жагучих очей...

Слава тобі, медоносний птаху, що розпросторив
неозорно життєдайні крила над землею людей...
Ти завжди приходиш до нашого берега...

28 лютого 1978 р., м. Одеса

* * *

Запах степу легесеньким повівом,
Терпкуватим, як радісна вість,
Доринає до шостого поверху –
Мій нежданий-негаданий гість...
Мов хлопчисько, танцює в коректорській,
Заглядає в мої словники,
У рукопису оком інспекторським
Пробігає ще свіжі рядки...
Посадив би за стіл перелесника,
Але ж повів – то щастя на мить...
Краще мовчки послухаю неслуха,
Як він в серці відрадно щемить...
Сів я мамі писати, засмучений,
І рука вже виводить сама:
«Так за степом душа моя скучила,
Що терпіти вже сили нема...».

31 березня 1978 р., м. Одеса

* * *

Масний чорнозем хвилями ріллі
Стрічає осінь, проводжає літо...
Снагою сонця, вогкістю налита,
Радіє кожна грудочка землі...

В теплі вместилося молоде зерня
І жде своєї голубої зливи,
Щоби зеленим пострілом щасливим
Пробитись в світлу шкаралущу дня...

Тоненькі стріли вглядить хлібороб –
І скрикне серце, мов хлопчак зухвалий,
Бо з краю в край озимі в полі встали,
Немов ряди зеленочубих рот...

Він, полководець, дасть простий наказ
Дивізіям зеленим готуватись,
Щоби в боях були найменші втрати;
А там – весна і сонця мирний час...

...Юнак всміхнувся думці молодій
І подививсь на батька винувато.
...Немовби необстріляні солдати,
Озимі йшли безстрашно в перший бій...

4 травня 1978 р., м. Одеса

* * *

Гойднулись в літі блискавки й громи,
Зметнулись крила степу в синь і спеку...
У просторі душі і серцю легко,
І дорога проста, звичайна мить...
Пишу. І світло, й радісно мені.
Пишу й не бачу, як злетілись хмари.
І давній біль тихенько в серце вдарив
І влігся там, мов камінець на дні...
Мою печаль не чують вороги,
Про неї лиш здогадуються друзі...
Душа моя спинилася нарузі,
Щоб викликати спомин дорогий.
Далекий образ, а тому сумутний...
Яке ж ти диво!

Все, що відболіло,
Забрунькувало раптом, зашуміло,
Як на старій березі віковій...
І років кільця кинулися вмить
В зворотну путь – натхненно і зухвало...
Невже це я? Та що зі мною сталось?
Чом, як тоді, душа моя щемить?..
Невже то ти, кохана, там стоїш –
Налита вся, як висончене жито?
І степ, немовби золотом розшитий,
По ньому стьожки, – де пройшов леміш...
...Мовчїть, мовчїть, мої думки чудні –
Мої ромени й маки стоголосі...
То не вона – дівчатко у колосі
Пройшло і посміхнулося мені...

18 травня 1978 р., м. Одеса

СОН ГОЛОЇ ІСТИНИ

Сон розуму породжує чудовиська.

Ф. Гойя

I
Вечір тихий нечутно зняв
Тонесеньку дня оболонку.
Змотавши останні промінці в клубок,
Зупинилося сонце на хвильку
Над широким сувоєм хмар –

і зненацька проїло отвір
й зникло,
як привид...
Тільки сполох оранжевий
Вихлюпнувся угору...

II
І родилось над світом озеро,
Дивно схоже на кратер
Вмираючого вулкана...
Лівий, високий, берег
Обліг небесне творіння
Ніжно-зеленим півколом.
Правий – кипів фонтанами
Між червоними брилами,
Аж захилялося горло
Багряного водоспаду...
Оранжеві хвилі бродили
Між обома берегами,
Відкочуючись, обливали
Продовгувату жарину,
Що пламеніла журно
Там, де впірнуло сонце...
Безгучно ходили хвилі,
Аж поки ясна жарина
Не вкрилася попелом смутку.
І ось потьмяніло озеро.
Лишилася світла пляма,
Схожа на слід від лопати –
На виїмку у піску...

III
Бачили ліс і річечка
Витівку давню вечора.
Люди подивувалися
Й рушили до села...
Раптом із хащі темної
Рухливий клубок з гадюками
Напереріз їм кинувся,
А люди врозтіч – біда!..
Чорні поганки гналися,
Сичали услід, котилися;
Хитрі й мудрі у підлості,
Вже досягали п'ят...
Глум той лихий скінчився би
Ляком чи й смертю глупою,
Та вискочили з гущавини
Стривожені їжаки...
Гадюки зле настромлялися,
Відскакували, звивалися,
Своєю кров'ю вмивалися,
Наштовхуючись на голки.
Поміж охлялими зміями
Цвіли ті голки, мов промені,
Мовби маленькі сонечка,
Рухались їжачки,
Гризли тіла потворні,
Гризли їх лжу умудрену...

Чорний сморід обпалював
Ще молоду траву...
Люди, як дим, розтанули...
Тільки зненацька вибігла
Гола, як істина, дівчина –
Афродіта із Афродіт...
Крикнула: «Годі, сонечка!
Ну ж бо, сховайте промені...
Хай-но спробують кинутись
На білий жар чистоти...»
...Гадюча темрява ринула
І тіло все обліпила їй,
Полискуючи холодною
Вільгістю чорних кілець...
Впивалися в тіло, вгризалися,
Глумилися з досконалості
І, наскрізь її проходячи,
Виходили з голови...
...Я крикнув. І кров схолонула.
Беззбройна, вмирала істина...
Немовби свій скальп, зачумлений,
Я сон зірвав з голови...
*24 вересня 1978 р. – 24–27 червня 1980 р.
– 5 серпня 1998 р., м. Одеса*

* * *

Не змінюй свого імені, любове.
І не ховайся: все одно знайдуть.
Не в'янь від першого лихого слова,
Бо шлях любові – то тернистий путь...

Іди, світи, мов полум'я високе.
Хай серце, де олжа гніздечко в'є,
Тремтить, як від ознобу, самоті,
Побачивши святе лице твоє...

Твоїх сестер багаття обмивало,
Встромляла зрада в груди їм голки.
Та залишалось те, що не вмирало
І на коліна ставило віки...

Тож хай звучить твоя первісна мова
І дивосвітлом сяє між людьми...
Не змінюй свого імені, любове,
Бо поки ти жива, живі і ми...

27 вересня 1978 р. – 27 червня 1980 р.

* * *

Оспіваймо любов, бо нічого у світі немає,
Що б свавілля всесильне її подолати могло.
Рівна тільки життю, вона вічно життя означає;
І без візи її, може, навіть життя не було б...

Кажуть, смерті можуть, мовби тінь без вогню,
огортає
Наймухніші серця, наймудріші на світі уми...
Це не страх перед смертю. Це тільки одне
означає:
Що не можем з любов'ю повік
розлучитися ми...

Оспіваймо любов.
Оспіваймо Царицю Щедроти,
Що навчила нас бути віддавна й понині людьми.
Ми ніколи не вмеремо!
Бо в плоті вирує Робота,
Що світи обертає. Хоч того й не бачимо ми...
15 листопада 1978 р., м. Одеса

* * *

Цей золотистий дощ... Ця синя втіха,
Що сум в очах пригашує й лікує.
Цей погляд річки, мова її тиха,
Цей голуб, що з голубкою воркує...
Цей небокрай, що у хліба стікає
Блакитно-золотовою водою,
Ця піна хмар,
що плине понад гаєм;
Дівча, що йде повільною ходою...
Ці висвітлені в променях цеберки,
Коромислом підхоплені лискучим;
Цей дід на призьбі, ще зіркий,
мов беркут,
Що пригорта онуків балакучих...
Ці: вечір, ніч і зорі над хлібами,
І в тиші – гуркіт древньої безтарки;
Рука брунатна чоловіка з жбаном,
І усмішка смаглява господарки...
Люцерни дух. Корови подих теплий
І лагідні її великі очі;
І шепіт за ворітьми –
серце терпне,
Приймаючи ті хитрості дівочі...
І тік, залитий світлом. І машини.
І золоті горби живого статку.
І ніч ясна – вінець ясної днини.
І рідні лиця. Й подихи світанку...
Це все в мені – душі моєї межі,
Де стільки фарб, що серце завмирає...
О вічності! Не загуби в безмежжі
Просте лице мого малого краю...

11–12 грудня 1978 р., м. Одеса